

22. Tuchtrectelijke consequenties voor twee gedragsdeskundigen

KARINA RONGEN

De rol van de psychiater en de gezondheidszorgpsycholoog als gedragsdeskundigen die adviseren in strafzaken is cruciaal, maar niet zonder risico's. Twee recente uitspraken van het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg van 23 april 2025 (ECLI:NL:TGZCTG:2025:73 en ECLI:NL:TGZCTG:2025:74) onderstrepen de complexe positie waarin gedragsdeskundigen zich kunnen bevinden wanneer hun expertise wordt ingeroepen in juridische procedures. Welke tuchtrectelijke consequenties kan deze positie hebben voor de betrokken deskundigen?

1. Inleiding

Eerder in *JGGZRplus* 2024/45 schreef ik een analyse naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 17 oktober 2023 in een drievoudige moordzaak.¹ Deze strafzaak bracht de verschillen tussen het juridische en gedragsdeskundige domein scherp in beeld, wat leidde tot een fundamentele discussie rondom het begrip 'ontoerekenbaarheid' en de verhouding tussen juridische en gedragsdeskundige oordeelsvorming.² De Hoge Raad liet het oordeel van het hof in stand, dat – tegen het advies van de geraadpleegde deskundigen in – de feiten in *verminderde mate* aan de verdachte³ kunnen worden toegerekend.^{4,5} Deze uitkomst leidde tot fundamentele vragen en kritiek vanuit onder andere de psychiatrische beroepsgroep over hoe de rechtspraak omgaat met gedragsdeskundige adviezen, zeker gezien de complexiteit en de uiteenlopende conclusies in de drie gedragsdeskundigenrapportages. Die uiteenlopende conclusies luidden als volgt: volgens de deskundigen van het Pieter Baan Centrum (PBC) alsook volgens de deskundigen die rapporteerden in opdracht van de verdediging konden de feiten de verdachte *niet worden toegerekend*. De deskundigen die rapporteerden in opdracht van het hof

gaven daarentegen aan dat een advies over de (mate van) toerekening niet mogelijk was.

In dit artikel bespreek ik de tuchtzaken naar aanleiding van de klachten die de betrokkene indiende tegen de psychiater en de gezondheidszorgpsycholoog die in opdracht van het hof als gedragsdeskundigen rapporteerden in de strafzaak. In deze tuchtzaken handhaafde het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg (hierna: het Centraal Tuchtcollege of het College), de hoogste tuchtrectelijke instantie, de maatregel van berisping wegens het opstellen van een inadequate deskundigenrapportage, na een eerdere gegrondverklaring door het Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg (hierna: het Regionaal Tuchtcollege). De opbouw van dit artikel is als volgt. Eerst bespreek ik de rol van de gedragsdeskundige bij het adviseren van de strafrechter over de mate van toerekening (paragraaf 2). Daarna schets ik de bredere juridische context van deze casus (paragraaf 3). Vervolgens behandel ik de tuchtzaken (paragraaf 4), beginnend met de vaststaande feiten en omstandigheden (paragraaf 4.1) en de omvang van de zaak in beroep (paragraaf 4.2). Het toetsingskader licht ik toe in paragraaf 4.3, waarna een bespreking van de inhoudelijke beoordeling volgt (paragraaf 4.4). Het artikel sluit ik af met mijn beschouwingen (paragraaf 5).

2. Toerekenbaarheid en de rol van de deskundige

Van de rechter wordt niet verwacht dat hij over alle deskundigheid beschikt die nodig is om tot een goede beoordeling van de strafzaak te komen. Het staat hem vrij deskundigen te raadplegen. De rechter is degene die toerekent en de gedragsdeskundige degene die iets kan zeggen over of, en zo ja in welke mate, iemand vatbaar is voor toerekening. De wetgever heeft het belang van een deskundigenoordeel

- 1 A.K.M.T. Rongen, 'Beroep op ontoerekenbaarheid wegens psychische stoornis (art. 39 Sr)', *JGGZRplus* 2024/45, p. 5-11.
- 2 Arresten van de Hoge Raad met overwegingen over ontoerekenbaarheid zijn zeer schaars, zie concl. P-G F.W. Bleichrod, ECLI:NL:PHR:2023:610 bij HR 17 oktober 2023, ECLI:NL:HR:2023:1295.
- 3 De strafzaak tegen de verdachte leidde uiteindelijk tot een veroordeling. Deze veroordeelde speelt tevens een rol in andere juridische procedures die voortkomen uit dezelfde casus, waaronder tuchtzaken en een civiele procedure. Afhankelijk van de procedure wordt naar de betrokkene verwezen als 'verdachte' (strafzaak) of 'klager' (tuchtzaken); de term 'betrokkene' wordt tevens gebruikt in de civiele procedure en in contexten waar geen van deze specifieke rollen logisch van toepassing is.
- 4 HR 17 oktober 2023, ECLI:NL:HR:2023:1295.
- 5 Hof 's-Hertogenbosch 17 maart 2022, ECLI:NL:GHSHE:2022:868.